

9

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

530 N. Dearborn St. Chicago, Ill. 60610-5081

Telephone: (312) 837-3000

Telex: 250000

Cable: 250000

Internet: <http://www.uchicago.edu>

For more information, contact your local bookseller or the University of Chicago Press.

For a complete list of titles, visit our website at <http://www.uchicago.edu>.

For a complete list of titles, visit our website at <http://www.uchicago.edu>.

For a complete list of titles, visit our website at <http://www.uchicago.edu>.

For a complete list of titles, visit our website at <http://www.uchicago.edu>.

For a complete list of titles, visit our website at <http://www.uchicago.edu>.

For a complete list of titles, visit our website at <http://www.uchicago.edu>.

For a complete list of titles, visit our website at <http://www.uchicago.edu>.

Redacció i Administració: Sant Joan, 14. // Terrassa

SUMARI

«Els que saben i els que influeixen», Eladi Homs.—Heterodoxes «Kinderliteratur» versus «Schundliteratur», Gladius.—«Setembrat» i «Bon vi», Miquel Guarro.—«Scherzo Autompnal», Alexandre Galí.—«De la vida de l' esperit», Mario Coll.—Urbicaria «D'aquí á allà i d'allà á aquí», Chiron.—«*», Sandy.—«Una hora al Luxemburg», Alfons Maseras.—«Coses», Permessó.—«Cròniques i Comentarís».—Gravat «Ex libris», Jaume Llongueras.

ELS QUE SABEN I ELS QUE INFLUEIXEN

I

ES un sabí, es un gran erudit, va dir-me senyalant-me á un home. Quan un es á son costat se sent esquifit, i aclaparat per son saber. Son talent i son gust refinats troven vulgars i desprecien les obres mediocres dels altres; quan critica, no hi ha qui no temi porugament son judici.

—Si, vaig respondre, es lo que la gent ne diu un gran cap, pero 'l mon poc hi guanya i la humanitat poc li deu per sa saviesa inédita; ell mateix poc ne treu de ser savi, si no sap entendres.

—Es perque sa molta ciencia l' ha fet pessimista, va replicarme.

—No, vaig fer jo, la ciencia estudiada amorosament fa optimistes i no pessimistes. Es que ab tantes ciencias com ha après s' ha descuidat d' aprendre la primera d' elles—la ciencia del ben viure i de l' estimar.

ES un humil, va dir-me apuntant ab el dit un altre home.

—Sí, vaig replicar. Jesús també ho fou. Es un humil, mes es un entussiasta, un fervent, un optimista i un trevallador alegre. Es un gran amador de l' humanitat, i son saber, encara que no molt voluminós, el posa tot á contribució en ses moltes tasques i es aixis de gran utilitat als homes. Sa companyia es plaent i sota ses paraules suaus i encoratjadores el mon sembla tornarse mes brillant i gai.

ELADI HOMS.

"KINDERLITERATUR" VERSUS "SCHUNDLITERATUR"

ERAM á la sessió que en Lluís de Zulueta va convocar pera posar sota la égida de les corporacions barceloneses la novella, futura encara, Biblioteca oficial de la Ciutat. Havian parlat ja molts concurrents, gaire bé tots el quals agitaren els llocs comuns de rúbrica en semblants cassos, coses tan profundes com aquestes: «Les biblioteques dignifiquen á l' obrer i engrandeixen als pobles», ó bé «Una biblioteca col·locarà á la ciutat al nivell dels pobles civilisats i li farà empendrer un camí gloriós envers el Progrés de les Nacions modernes», «Ningú llegeix, no tenim llibres, ni biblioteques, ni llegidors, i una biblioteca com la que volém, ens redimirà de la ignorancia i encendrà en mitj de nosaltres la llum de la Ciència que eleva als pobles, etc.»...

De sobte s' aixeca el senyor Vila, fundador i director de la Escola Horaciana, i diu, tot simplement, aquestes paraules:

«Demano que á les biblioteques de barri que s' estableixin, s'hi instal·lin seccions especials pera nois. Aixís els nois sabrán ont poden anar á llegir coses bones i no comprarán les porqueries que 's venen pels carrers».

Declaro que aquestes paraules del senyor Vila foren les mes vives, les poques vives, que s' digueren aquella vetlla. Aquest pedagóg posá el dit á la llaga. Car ell bon mestre i bon observador, ha vist com es desperta la curiositat dels nois, i com son obertes de bat á bat les ganes d' apendrer, d' absorvir, d' apresonar dins seu, coses, noms, colors, sons, moviments, i com es assedegada de jocs també llur intel·ligència novella i fresca, i com es ávida de pler la imaginació tendral i verge, i ha vist com el noi á qui ja no interessa tant el mon que 'l rodeja á mida que va fentse gran i 'l domina i va coneixentlo ab menor esfors, cerca nodrir ab altres menjars mes rics i saborosos son petit esperit insaciable, i llegeix, i devora, i pensa, i fá rodar la maquina nova de son cervell, ab la materia-prima de la lectura que entra pels ulls, i aquesta s'elabora en els cilindres i rotatges de l' intelecte i s'amagatzema ostentosament en el llavors espayós i ample magatzém de la memoria i d' allí ne surt ja manufacturada i transformada en el producte IDEA, i d' allí descendeix també al petit cor generós i s' hi transforma encara en altre mes preuat i fi producte: SENTIMENT.

I ell, el bon mestre, sab que, desprovist encara del seny i judici, atributs de la maduresa, el noi llegeix per instint, absorbeix per necessitat psicobiológica, tot lo que té al davant. I ell, el bon observador, sab que á nostre terra el noi catalá, fora dels llibres de la escola—que ja per si sols son prou vituperables—no te davant dels ulls mes que perversitats dels homes, més que els fruits viciosos i corcats de l' arbre que la negligència culpable de tothom ha deixat neixer i ufanar. El noi catalá obre 'ls ulls pera llegir, i trova un llibre, un diari, un follet que no parla d' altra cosa que de crims odiosos, ó de passions repugnants, d' aventures estrafalaries i sagnantes, d' histories neciament fantástiques i endiablaes. Ai! i tot aixó compleix dins la maquina nova del petit cervell sa funció natural invariable, tot alló produeix idees, produeix sentiments, tot alló produeix, á la llarga, l' Home...

IES en vá, que 'l noi cerqui altres coses. No hi ha res, á nostra terra, escrit pera ell. Per instint les obres madures son repelides pels tendres llegidors, els qui naturalment s' inclinan á lo de fácil digestió. Es en vá, que els ulls ansiosos cerquin la fácil absorció, en coses grates i belles. No trovan sinó coses virulentes i estridents, que fan somniar visions esveradores i terribles.

Es mes, ni la noció de lo grat i de lo bell tenen els nostres nois, car ni la escola, ni el llibre els hi donan.

En altres terres s' en cuidan de donar als nois llibres i papers qui suscitin dins ses ànimes idees i sentimens de bona qualitat. En altres terres, se posan al servei dels infants, els mes hábils artistes i els mes famosos escriptors, els qui compleixen

un acte hermós de servei á son poble, suscitant bones idees i bells sentiments, formant els homes de demá. La *Kinderliteratur*, la literatura pera infants, conta á tots els paissos ab una bibliografia riquíssima i espléndida. Oh! els bells contes, els hermosos cromos, els amables llibres d'estampes, que á Catalunya apenes s'anomenan «llibres de sans» perque ja no 's coneixen en les famílies modernes, ont el noi no veu mes que les perilloses barrejes del «Nuevo Mundo» i altres similars—mostres ben tristes de la manera com els editors periodístics serveixen i fomentan el gust ineducat i barroer d'un públic que no ha arribat encara á saber discernir lo bó de lo immoral i capeix ab indiferencia les mes monstruoses mixtures.—Oh, els llibres ab llistons de coses, els quadros per ont la vida es vista de color de rosa, oh les fines histories de fades i príncepes i gnoms i animallets del bosc i peixos del riu, i d'arbres i d'aucells i d'insectes saberuts; oh la literatura heroica de les grans gestes de valerosos cabdills ó de professors d'energia, les histories de navegants i de conqueridors, les vides dels grans viatjers; oh els tresors de la Geografia i de la Història Natural en ses amables sintetisacions i poetisacions; i les bones velles rondalles d'á la vora del foc, i les ja oblidades histories de Gulliver i de Robinson Crusoe...

Avui el nen que cerqui fades se trovará ab «el Detective Nick Carter» i ses estúpides gestes policiaques, la nena qui vulgui conèixer el mon dels gnoms, tindrà que tractar ab «los ladrones de New York», «el Pirata Maldito»... aixó si no cau en ses mans un número de «Los Sucesos», ab ses historietes infantívoles tant mes infames quant son servides, com un sandvitx, entre les mes odioses relacions de crims i salvatgeries. I aixó si no va al cinematograf, enciclopedia, ja mai prou blasmada, de totes les corrupcions antipedagògiques...

A Alemanya, ont també tot aixó hi ha tret el cap, ha sigut nomenat *Schundliteratur*, es á dir «literatura podrida», i ha sigut foragitada tot seguit.

Pero á nostre trist país càlida i amorosa terra ont germina tot detritus escombrat per les vehines, la *Schundliteratur* triomfa sens concurrencia, i monopolisa les lectures dels infants ávits de lletra. Car no son, no. rival digne de la multiforme, protéica, perversa i exuberant literatura criminera i sensacional, les nyonyeries insulsas i a-pedagògiques del «Patufet», orgue que seria digne tot lo mes dels infants de Gratallops, si els infants de Gratallops no fossin tan dignes i mereixedors de bones lectures i de llegítima cultura, com els infants de Terrassa ó de Barcelona.

HI ha molt á dir sobre aquesta materia. Pero, be hem de comensar un dia ó altre á fer coses seriament dedicades als infants. Quan jo passejo per les montanyes hermosíssimes i valls rialleres de Terrassa i sos voltants, no m'sé estar de considerar quan riquíssima é inagotable vena d'inspiració tindrian els artistes i els literats donant vida,—mellor dit, percibint la vida que ja existeix—i expressió hu-

mana, als arbres i les fonts, i als insectes i als aucells, poblant els boscos de fades i nanos, i les montanyes de misteriosos palaus d' encis, i fer reviure en el cim, els antics castells i devallarne cavallers airoso i exèrcits i cavalls....

Devem oposar á la *Schundliteratur* genuina espanyola, la *Kinderliteratur* ben catalana. ¿Perqué no comensém desd' ara á mirarnos la literatura per als nois com una cosa més seriosa i digne d' atenció que fins ara?

Jo exposo aquí una idea, que recomano ab interés als companys de CIUTAT. Seria una cosa excelenta, dedicar el número corresponent al vinent Decembre, á la festa de Nadal, fer, en un mot, un *Christmas number*, un *numero de Noël*, com en les revistes ingleses ó franceses, i dedicarlo als nens. Se podria, per exemple, demanar un conte pera nens als mellors escriptors de Catalunya, especialment els que s' dedican ó s' inclinan á la branca pedagógica. Quin goig faria un aplec de contes pera nens firmats per Joan Maragall, Josep Carner, Joaquim Ruyra, Eladi Homs. Eugeni d' Ors, Joan Palau, Joan Llongueras, Lluís de Zulueta, Pere Corominas, López Picó, Manel de Montoliu, Farrán i Mayoral, Alexandre Galfí., i aquests contes podrian anar ilustrats, i fins algún en colors i tot, quan menys á la portada. I caldria que nostres artistes s' hi lluinssin, ja que no 's pot pas amidar l' art pels infants ab les mateixes normes d' estètica que privan en nostre moment artistic actual á Catalunya.

Aquí va la idea. Els companys de CIUTAT tenen la paraula.

GLADIUS.

¡Cullim, cullim,
 que 'l groc raim
 ja es ben madû!
 ¡Ep, tu
 colrat minyó,
 pren el falçó,
 i á veremá!
 ¡Au vá!
 ¡Mireu la pampolada riolera
 i l' abundanta fruita de dolç suc,
 mireu l' alta ridolta joganera
 i 'l ros cistell vessant el most feixuc!
 ¡Cantem minyóns,
 que 'l vi no 's cull sença cançons!
 ¡Ei, tu, brau traginer d' espatlla núa,
 i térbola mirada luxuriant,
 arria camí enllá que 'l vi traspua,
 i l' euga s' et daleix d' esperar tant!
 ¡Oixque... ooo... vá,
 si 'l cellé es buit, ja s' omplirá!
 ¡Alça, alça, airós xicot, dança depressa
 i esclafa 'l gonflat grá sota ton peu;
 ompliu la bota gran que'l cup ja vessa
 i encara 'ls vermadors cullen arreu!
 ¡Cullim, bevem,
 que 'l vi novell, are es millô
 que 'l vi vell de la bota del recó!

BON VI

Aixeca 'l porró enlaire,
oh noia de ciutat,
qu' allà no 'n beveu gaire
d' aquet vi tan rosat
que 's goig i dona vida.
¡Au, fes, noia aixerida,
que ragi de ben alt
el vi que 't dô,
que no fa mal
i es molt millô!
¡Feshi bons xerrics encara,
fins que s' et doblegui 'l bras;
que vi com el que beus ara,
en lloc mes ne trovarás!

MIQUEL GUARRO.

SCHERZO AUTOMPNAL

En Jove veu els arbres groguejar,
un bell mati d' un sol hermós, plaent,
en que 'l cel blau molt pur i somrisent,
d' un ploure trist s' acaba d' aixecar.
Pensivol com un nin en son balcó,
riu al vent fresc i al sol purificat,
i molt de lluny li arriba una cançó,
i molt secretament es contristat.
En Jove no hi pensaba. S' ha acabat
aquell delir de somnis estivals,
ab les beutats qui passen ubriagant.
Ara 'l treball adust s' ha presentat.
En Jove te pensades funerals,
i canta molt baixet, tot suspirant.

ALEXANDRE GALI.

DE LA VIDA DE L'ESPERIT

LA contemplació de les coses belles enlairen i enforteixen el nostre esperit, mes la contemplació de les coses no belles ens l'afableixen invariablement. Si la contemplació de les coses belles enforteix el nostre esperit, es perquè porten en son sí un principi de divinitat.

Lo diví te existencia propia perquè viu lliurement, nodrint-se de sa propia essència, i exclueix, per la condició de la seva naturalesa, tot lo que no porta idea ó sagell de divinitat.

Per formarse un concepte ó concebir l' idea de divinitat, es necessari posseir un esperit lliure i independent; mes l' esperit no esdevé lliure, mentres l' individu no arriba á un estat de consciencia perfecte.

Per arribar á un estat de consciencia perfecte, es indispensable que 'l nostre esperit impresionat per l' idea que desprén l'esperit d'una cosa (com pot esser la Vénus de Milo), deixi passar á l'ànima, l' idea percebuda, i que la nostra ànima l'elabori fent-la passar per totes llurs facultats, combinant-la ab altres idees; formant-ne judicis; traient-ne raciocinis, etc. etc., fins que arriba á elevar tal idea á un estat general de consciencia, qu' es el lloc de la nostra ànima que s' apropa mes á Deu

L' esperit se nodreix en la consciencia, i quant mes perfecte es l' estat de nostre consciencia, mes sugestiu i enérgic es nostre esperit.

Empró com que 'l nostre esperit lo mateix serveix per percibir que per emitir, tant quant mes fort se fassi en la consciencia, mes rápidamente percibirá ó emitirà, perquè tindrà mes energia i mes poder.

Quan l' esperit arriba en aquesta categoria, se torna sugestiu, i llavors realisa llurs impresions en un interval de temps infinitament curt.

L' impressió que reb un esperit feble d' un altre esperit mes fort, es tant avassalladora que no li dona temps á raciocinar, i li obliga á dir la veritat de lo que pensa instantáneament.

Per altre part, un esperit fort, d' una sola empenta s'en pot anar á parar fins á la consciencia d' un esperit feble, sens darli temps de raciocinar, i quan aquest vol anar á nodrir son esperit en la propia consciencia, se trova que ja la te avassallada, i no pot fer altre cosa que nodrir-se del estat de consciencia en que l'ha posat l' esperit fort. Es á dir, tenim consciencia propia en tant no vé cap esperit mes fort que no saltres á invadir la nostra, que llavors la nostra es la d' ell que 'ns l' havem fet nostre.

Per aixó es tant convenient estar ocupats constantment en un treball personal, perquè de les llurs dificultats en que toparém, n' esdevindrà un esforç intelectual pera vènceles, i quan les haurém vençudes, aital esforç no haurá servit mes que per estripar els vels qu' enfosqueixen la nostra consciencia, i com que quant mes clara será nostre consciencia mes fort será 'l nostre esperit, no es tant fácil que sigui

avassallat i ens esclavitsi, sinó qu'esdevindrém independents pel nostre propi esforç, i tindrém una personalitat ben pròpia.

Es molt necessària per la pròpia educació, la contemplació d'esperits forts, però no, fins al punt de que 'ns avassallin.

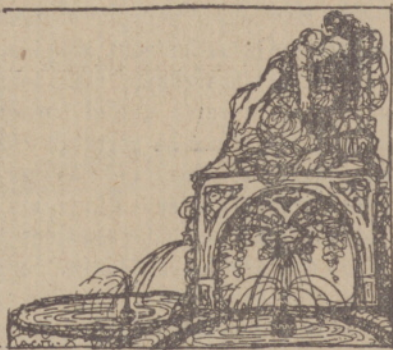
Per això Déu ha deixat á l'home i á la humanitat (qu' en aquest cas es igual), la missió de deslliurar-se paulatinament per medi del treball; puig de lo contrari l'invasió instantànea del esperit més fort, que 's l'essència divina, ens mataria ó 'ns faria perdre la condició d'home.

De modo que la condició espiritual de l'home, es el treball personal; altrament, la majoria dels homes, no son mes que *mediums* ó conductors de les idees dels esperits personals més forts.

MARIO COLL.

Barcelona-30-3-10.

VRBICARIA

VI-D'AQUÍ Á ALLÁ I D'ALLÁ Á AQUÍ.—Després d'aprop de dos anys i mitj de—per éll—saludable ausència, ha estat—de pas no més—uns dies entre nosaltres aquell simpàtic Antoni Badrinas, el frisós, indispensable, company dels nostres primers dies de deliris i d'acometivitats. Sembla que era ahir que s' ens en anava, fugint adalera d'aquest petit, enervador ambient casulà que insensiblement ens anula i ens ofega, i já 'ns torna avui, després de dos anys ben aprofitats, complertament redimit; fort, sà, energic, decidit, ben orientat, despreocupat, lliure i disposat en absolut pera afrontar en la vida tota classe d'obstacles i de dificultats. Jo recordo be, com si fos are, les nostres amicals converses d'avans d'anarsen á Dresden i les comparo ab les qu'hem tingut aquests dies de la seva curta i memorable estada entre nosaltres.

Dos anys d' aixamplar les ales, quin bé fan en la vida del home!... Aquells dup-tes d' avans, aquelles inquietuts, aquell encongiment reconegut pró no vençut, aquells romàntics desbordaments, aquella pressa en fer les coses, aquell neguit de tocar el cel ab la ma, aquella incoherencia en el pensament i en la parla, aquella agresivitat en l' obrar, aquells negres pessimismes, aquella escasa confiança en si mateix, aquella complerta desarmonia entre totes les facultats psíquiques, aquell absolut desequilibri corporal, aquell caos, aquella amargor que tots patim aquí com á terrible malaltia dels primers anys d' activitat, tot ha desaparegut en éll per no tornar. En Badrinas es ara com un centre del Univers. Ell está ben apoiat, éll está ficso, ell es ferm i totes les coses giren ordenadament al seu entorn. Sab lo que vol fer i lo que deu fer i ho fá sense duptes ni vacilacions. La voluntat s'ha fet forta. L' estudi constant i seré ha portat á la pensa com una inconeguda armonia. L' exercici físic ha enfortit i equilibrat el cós. La parla s' ha fet segura i reposada, obehint á uns pensaments perfectament coordinats; ja no hi ha pressa en sobressortir; ja no hi ha encongiment, ja no hi hán desbordaments inútils ni pessimismes vans. L' home ha arribat allá ont volia. Tot lo demás ha de venir d' are endevant pels seus passos contats; naturalment, lògicament, racionalment, metódicament.

En Badrinas s' endugué d' *aquí á allá*, intencions tumultuoses, vivacitat d'esperit, poder d' assimilació, imaginació encesa, concepció vlvia i espontània, anhels d' absorció, ulls vigilants, mans infadigables, tot concentrat en un caràcter recollit, auster, impenetrable, que no trovava el moment d' expandirse ni de poguerse manifestar. En Badrinas ha portat d' *allá á aquí*, en primer lloc metode i esperit científic; ordre i disciplina en el cos i en l' esperit després; civilitat, disciplina, higiene, lògica i equilibri entre les facultats d'ordre purament mental i les d'ordre purament físic com á úniques indispensables bases sólides pera bastir demunt d'elles tota empresa i tot ideal humá. Cultura per l' esperit i cultura pel cos, ha adquirit i ens ha portat com á exemple allçonador el nostre Badrinas. ¡Com necessitem de l' una i de l'altre tots nosaltres!... Potser la cultura corporal ó física encara ab mes perentorietat i urgencia que tota altre. Jo no veig pas la manera de curar tots els nostres vicis tradicionals que ab un fort, intensiu, constant cultiu del cos. Per aquí hem de comensar. Per aquí començá en Badrinas al trovarse lluny del nostre petit ambient corruptor, ab els braços deslligats i ab la pensa lliure de mesquines i ridícoles preocupacions, i per aquí seguirá cada vegada ab mes decissió, no ho dupto, i farà bé, perquè tot el secret de la forsa que ha de portarlo al triomf, aquí comença.

¡Oh joves adalerats i encesos d' ánima, que potser me llegiu en aquest moment, que aquest noble exemple d' en Badrinas tingui eficacia i virtut en vosaltres! No us oblidessu pas que per seguir-lo á tota hora hi sou á temps.

¡Cuanta terra d'*aquí á allá*! ¡Cuanta cultura, cuanto vida d' *allá á aquí*!

CHIRON.

*
*
*

Es un home petitet,
te una dona petiteta,
de tant be que s' han volgut,
Deu els ha dat una nena.
La nena ja te vuit anys,
i no aixeca un pam de terra.

Maridet, anant pel món,
no mes se recorda d' elles;
que 'ls hi durá, está pensant,
pera ferles ben contentes,
si una anell per cada dit,
ó unes sabates de seda.
¡Quin somriure mes d' amor,
quant ho vegi l' esposeta!

Maridet enamorat,
d' aquet somriu s' alimenta,
quant faestona que no 'l reb,
ja s' entorna á sa caseta.
L' esposa que 'l sent venir,
al replá de dalt l' espera,
la nena saltironant,
el reb á mitja escaleta.

El piset on han entrat,
no tothom qui vol hi entra;
posat allá dalt de tot,
apar un niu d' oranetes;
á dintre, qui sab, qui sab,
ab la porta closa i ferma,
qui sab res del maridet
de l' esposeta i la nena.

SANDY.

UNA HORA AL LUXEMBURG

A l'amic Pau Gali

LES fulles tardorals, rodolan sobre la sorra dels jardins i en l'opaca claror del cel hi ha com una melangia misteriosa. Es á la primera hora de la tarde. En l'ampla rotonda jugan els infants i una coloració animada, ritmica, sonora, bullanguera, viu en un vértic momentani.

Amfores i vasos sobre les balustrades abocan flors i perfums. I en els arbres severs, maçissos, solemnes i misteriosos, hi ha com la sobirana evocació d'una llegenda épica.

Blanques, immovils, severíssimes, les estátues se dressan sota 'l fullatge. I una lluisor fúnebre i estantiça, daura al lluny les aristes d'una teulada de llapis-lazuli.

Nosaltres dos en camarades, deixem vagar l'esguart i l'imaginació sobre la somnolencia del Park. Les parelles passen al costat nostre, misterioses, estravagants, eflorescencia del barri llatí en el cual ritma l'amor á totes hores elegies i madrigals, epigrames i sonetines.

Riallera, indolenta, l'aire ple de voluptat, estrafalaria, una dona passa al costat nostre; en sos ulls pintats hi ha encare 'l ritme d'un bes nocturn imprés per un amant incognoscible. Una altre dona, els ulls somniadors, velats per un desitg terrible i obcedant, contempla al costat nostre les primeres fulles despreses dels arbres.

Nosaltres remembrém encare com una cosa llunyana i borrosa l'encís d'uns llavis qu'ens acaban de somriure, l'eco d'una veu que 'ns acaba d'acomiatar, l'escalfor d'una ma qu'acaba d'estrenyer la nostra,

Fragil, alat, lleuger, l'amor d'un moment ens ha corprés. I un oblit rialler prometedor de nous amors papallonejants i momentanis ens somriu diabólicament, sota la llum tranquila qu'inonda dolçament el Park.

En la quietut del nostre somni, mil visions afables i misterioses ens sadollan. Recordem *L'embarc á Citérea de Watteau* com una invitació á futures delícies aventureres, quan l'estrepit d'una música sorollosa i funambulesca fa tremar l'aire terriblement. Hem tremolat també nosaltres i no sabem per que; hem encés filosóficament una cigarreta i un raig de llum vibrant com un arc, punyent com un glavi, indomenyable com un torment, ha penetrat en la nostra ánima. I es que la hierática voluptat d'uns ulls divins ens acaba de somriure.

ALFONS MASERAS.

Paris 25 Septembre 1910.

ME plau parlar de les coses dels artistes. No obstant els artistes son inconstans. Ab tot m' agraden, car ells son els vidents, son els profetes de la societat. Solzament la tasca que s' han emprés en CIUTAT es prou pera ferlos simpàtics.

Volen fer un volum de les obres del malenguanyat pintor terrassenc Francesc Torres com á sincer homenatge. Volen fer una biblioteca popular, contant per aixó, ab la deixa del filantrop Salvador Busquets quals llibres jauen polsosos per golfes i cuartos de mals endressos.

Un edifici nou de trinca ha de respondre á aquesta necessitat ab sales de lectura, de conferencies, de cónverses i comentaris i sobre tot, les sales del Museo ont se passi de l' art antic al art modern. Galeria de terrassencs ilustres, Arqueologia, pintura, esculptura, historia natural, Zoologia, etc. i ademés, i tenint en compte el caracter industrial de nostra ciutat, una complerta exposició de les diverses materies de nostra industria textil. De les primeres mostres del tafetá i satí fonamentals als derivats dels mateixos en sos diagonals i passatges de fantasia passant per tota la historia de nostres dibuixos ont pogués anarshi á apendre i admirar.

Una complerta exposició de máquinas; desde la filosa á la moderna salfactina, desde el teler de má al modern mecánic: en fi la historia de la mecánica en la industria textil, que no n' hi ha pas prou que s' ensenyi el maneig de les modernes máquinas i el secret científic de la industria, cal també la historia industrial i aquesta s' aprengut practicament ab els models vivents devant dels ulls en el *Museo Terrassenc*. Volen donar una vida nova en el Teatre. Un cicle de conferencies comentades, pera ferles prácticas. Lectures també comentades en els llocs ont mes hi freqüentin gent que no saben llegir ananthi ells mateixos á fer de llegidor; llibres de contes

per la quixalla. Escoles, excursions etc. etc. Coses mol posades en rahó pera esser concebudes en la idealitat poética dels artistes, mes no pera esser posades en práctica per ells mateixos.

Aquets, atrafegats en sa vida de vident, fins si 's vol fora de la realitat, no poden fer efectius llurs grans pensaments; per aixó he arribat á creure que hi ha d' haver qui pensi i qui accioni, qui doni la idea i qui la resolgui, i fins si anem mes enllá el precursor i l' actual en el sentit de que el precursor somnia, i l'actual es práctic.

De vidents poetes i filosops precursors ne falten, mes d' homes práctics i actuals també. Els últims han de tenir fe en les profecies dels primes i ferles factibles tant aviat com se pugui i, en aquest sentit, un home práctic es un gran home.

Les idees dels poetes i dels artistes sempre son nn esbós, un bocet; i el práctic es qui l' ha de resoldre. Per aixó tambe admiro al artista qui está orgullós de ses propies concepcions sense mires al be general, ni al poble; ab tot i que, si en el fondo es humá, no fa res mes que treballar per ell. Si l' obra es xorca desapareixerá i si no ho es, no faltará l' actual el práctic que la reculli i en fassi motiu de vida i de energies pera salvar un poble, i en aixó tothom es d'admirar.

PERMESO.

CRÓNIQUES I COMENTARIS

Coses bones de «Ciutat»

CIUTAT pot donar ja noves ben falagueres á sos llegidors—De bell anduvi está preparant per Nadal un nombre extraordinari dedicat exclusivament als infants.—Hi haurán treballs dels literats i artistes mes eminents de la nostra terra. Será sens dubte lo primer d' aquest genre en la renaixensa de Catalunya i marcará una fita memorable d' aquesta renaixensa, puig quan els homes *podem* dirigir-se als infants, tenen ja graciosa elasticitat, l' antiga prudencia, el seny prim i delicat que fan l' essencia d'un poble.

A mes CIUTAT se complau en demostrar un moment de creixensa. Nostres edicions s' han agotat talment, que n' hem de projectar de noves per cumplir comandes i fer col·leccions; els nostres nombres han sigut lloats (indegudament, es cert) per mes-

tres i amics, malgrat els defectes ab que 'ns trobém, fins nosaltres hem arribat á moments de confiança en un eficacia esdevenidora; mes precisament ara ens sentim estrets, tenim *necessitat* de mes força d' *home* vora 'l nostre esforç, i de mes aire per respirar amplement i anem cercant ja com estendre mes enllá i mes endintre la nostra acció.

Aixó es senyalador de propers avenços que anunciarem ab oportunitat.

Sinceritat

Era altament necessari que en el darrer nombre dediquessim alguna fulla de la nostra publicació al profund pensador Balmes. No fou aixís. Nosaltres som els primers en deplorarho. Mes també cal dir que les coses, s' han de fer be, ó no s' han de fer. I com que lo primer ens fou impossible per causes agenes á nostra voluntat, preferirem el silenci, á un treball fet á correuita, sença altre finalitat que la de sortirse del pas. Així i tot, nosaltres aplaudim i hem vist ab gran goig les llaors que altres companys han dedicat á l' eminent catalá i els acabats estudis que s' han fet ara de les seves obres.

CIUTAT unirà sempre la seva veu á les altres, pera glorificar al Geni.

A reveure!

¡A reveure, amic! ¡A reveure! i 'l tren partia enllá, ab tota la ironía de cosa impassible. El nostre amic Badrinas s' ha estat poc entre nosaltres, pero ab tant poc com s' hi ha estat ¡quantas de coses ignorades per nosaltres ens ha dit i quantes no n' ha sentit ell, de llavis nostres! Els pensaments s' estalonen, les paraules s' atropellen... El temps es curt, molt curt i la febre del treball l' escursa mes encare.

Si, amic, á treballar i á vencer ¡A reveure!

Excursió

El novell Centre Excursionista d' aquesta ciutat, per les festes de la Mercé, feu una excursió preparatoria á Mura, Montcau, Cova Simanya i Can Bui, retornant el diumenge al vespre, contents i meravellats de la magnificencia de nostres montanyes i valls, essent ben rebuts arreu i disposats, ab mes entusiasme i coratge que mai á emprendre noves rutes ensá i enllá, escorcollant les abscondites belleses que Natura avara guarda pels que abandonant la monotonía de la ciutat, saben lleusarse á son volt. Nostre entusiasta amic en Agustí Badia, ha fet una extensa ressenya de la excursió, describint llocs, impresions i detalls, ab gran cura i amor, quin treball será segurament el primer de la serie que aquest Centre se proposa publicar en una Memoria anyal ilustrada ab fotografats dels llocs que 's visitin,

Per manca d' espai i temps ens es impossible, publicar aquesta extensa relació, com hauria sigut nostre desitg.

Aucell de pas

La Xirgu ha estat entre nosaltres. La Xirgu es una gran actriu que ritma i modula les situacions, el gest, la paraula i la figura tota que representa. El públic i la premsa arreu han judicat el seu treball, ab termes de gran lloança i encoratjament.

No menys entusiastes som nosaltres de la jove actriu qu'ab tant curt temps ha sapigut, ab treball, estudi i fe, ferse un nom dintre 'l teatre catalá.

Una sola representació feu: *Zazá*. *Zazá* es dolent, es una obra de folletí ab ribets de moralista. Llevat del primer acte, ben exposat i ben dibuixades les figures i observades les situacions i el quart d'una forsa passional excelent, lo demás no s'aguanta. Es una obra estrident ont la figura de la *Zazá* ho omple tot; els demás personatjes no interessan l' acció, son figures decoratives sença vida; quant la *Zaza* no hi es, no hi ha obra. Uns la troven de grans ensenyances, altres la troven immoral, jo... simplement la trovo feta á posta per lluirshi una actriu devant d' un public sentimentalista que l' aplaudirá sempre.

Anecdota Estival

La dolça estança estival *Vernet les Bains* ha amparat ab sos brassos acariciadors—un hotel de primer ordre—al pantagruel senyor Venancio, ab sa cautelosa, rodanxona i vuluminosa esposa i ab sa filla, *ditte* de la nostra grisa aristocracia.

En va pantagruel ha cercat la desitjada font del Troncó, les colles, i les bromes llafirinoses; son peu abillat ab la blanca espadrenya menestrala ha *trepitjat gros*, pels encontors i per les fonts dels encontors. El nostre faune ha sentit l' anyorança per les orgies i les bacanals democrátiques. Ni un amic ha trovat per á fer broma *montserratina*.

No obstant heusaqui una anecdota deliciosa, digna del ingeni de Moliere, que á causa de les freturoses hores passades en espera d'un germá faune no arribat, li succehi:

Era un salonet de lectura del gran cassino; Personatges: El Sr. Venancio, la seva esposa, la filla i dos joves alpinistes arribats de nou.

La Sra. Venancia—Bona nit joves ¿deuen esser de Barcelona Vtes.?

(Silenci complert per part dels elegants alpinistes). Ben prest la senyora Venancia, com una comare de veinat aixis parla:

—Porten uns vestits molt curiosos Vtes. (Silenci dels alpinistes. La bona comare un xic sofocada diu)—Deuen esser catalanistes ¿no es vritat?

Els joves alpinistes se miran fixament i estranyats per fi contesta el del bigoti ros: *Non madame nous sommes de Paris*,

—Ah ja—Vaia, vaia, Vtes. parisencs.

—*Oui*.

Per sort de la senyora Venancia i per plaer de CIUTAT els snobs parisencs parlen un xic l' espanyol.

—I demá cap aont? preguntá la *cautelosa* esposa.

—Demá nosaltres anirém á Canigú.

—A ja... el Canigú... ja ne sentit parlar. Es una cosa molt antiga i de molt merit...

—¿.....?

—Carat de dones—diu el bon Senyor Venancio deixant el *journal* per intervindre en la cuestió serenament—El Canigó es una montanya que hi ha aqui prop, com les pedritxes, sabs Raimunda? pero mes alta, i els senyors demá hi anirán á ferhi una arrosada ¿No es vritat joves? pregunta paternalment i ab plácit somriure amargantat tan sols per l' enveja de faune encadenat.

05 (4571) 7anana.

«Ex-libris», de Jaume Llongueras.

20

59651

Suplement a "CIVITAT"

CIVITAT

HOMBRES NADAL 1954
EXTRAORDINARI - CINQUENT
LITERATVR - AB LA COLABO
RACIÓ DELS MEHLLORS AR
TISTES DE LA FIESTA DE
LA LITERATVRA - ILVSTRAC
IONS A DVE'S TINTES I A
TRICOMIES FREY VHA PES
SETA I ALS SVSCRITORS
CINCVANTA CENTIMS - SO
RTRA EL 25 DE DESEMBRE

